

OTISH TAYYORGARLIGIDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNI O'RNI

F.M. Abdukarimov,

Quruqlikdagi qo'shinlar instituti

Annotatsiya. Otish tayyorgarligi tizimida zamonaviy texnologiyalarni qo'llashning afzalliklari ko'rib chiqiladi. Harbiy xizmatchilarni tayyorlashda bunday tizimlardan keng foydalanish jangovar to'qnashuvning taktik va texnik elementlarini yanada samarali o'zlashtirishni ta'minlaydi

Kalit so'zlar: innovatsion texnologiyalar, simulyator, elektron o'q otish simulyatorlari, elektron o'q otish majmualari

THE ROLE OF MODERN TECHNOLOGIES IN MARKSMANSHIP TRAINING

F.M. Abdukarimov,

Institute of Ground Forces

Abstract. Touched upon the advantages of using modern technologies in firearms training. Drawn the conclusion that wide acceptance of such technologies while training their firing skills shooting practices

Keywords: innovative solutions, trainer, electronic conduct-of-fire trainers, electronic conduct-of-fire equipment

Qurolli Kuchlarimizning ilk shakllanish yillaridanoq professional harbiy kadrlarni tayyorlash va harbiy xizmatchilarning soha bo'yicha bilimlarini oshirish, ko'nikmalarini mustahkamlash masalasiga katta e'tibor qaratildi. Ushbu ustuvor masala bugun ham o'z dolzarbligini yo'qotgani yo'q.

Kompyuter texnologiyalari sohasidagi evolyutsion zamonaviy jamiyat faoliyatining barcha yo'nalishlarini rivojlantiradi va takomillashtiradi, bu ongli ravishda o'quv jarayoniga innovatsion texnologik yechimlarni joriy etishga olib keladi. Bu, o'z navbatida, bilim, qobiliyat, ko'nikma, munosabat va xulq-atvor modellarini shakllantirish usullari va vositalarining ta'rifini ko'p jihatlarini belgilaydi.

O'qish jarayoniga yangi elektron o'q otish trenajyorlarini joriy etishni samarali yechimlar haqida gapirish mumkin.

Axborot texnologiyalardan foydalanish amaliyoti shuni ko'rsatdiki, ta'lim muassasalarining o'zgaruvchan va doimiy tarkibi elektron o'q otish trenajyorlariga va majmualariga katta qiziqish bildirishmoqda, chunki trenajyorlar ustida olib boriladigan mustaqil

ishlar turli darajadagi o'q otish qobiliyatiga ega bo'lgan xarbiy hizmatchilarning natijalarini sezilarli darajada yaxshilashi va barqarorlashtirishi mumkin.

Otish sportida ham va jangovar faoliyatda ham o'q otish natijalari yoki o'q otish vazifasini hal qilish bevosita axloqiy va psixologik holatga bog'liq. Elektron trenajyorlar va majmualarning eng muhim tortishuvsiz afzalliklaridan biri bu otishni o'rganuvchining axloqiy va psixologik holatini boshqarish uchun ishlatish qobiliyatidir.

Trenajyorlar va komplekslardan foydalanish tajribasida shuni aytishimiz mumkinki, ular o'q otayotgan odamning psixofiziologik hamda texnik tayyorgarligining ajralmas qismi bo'lib, mushak tizimining kuch, shuningdek, quvvatga chidamliligi, reatsiyasi va diqqatliligi kabi o'ziga xos fazilatlarni rivojlantirishga yordam beradi.

Bundan tashqari kompyuter dasturi xatolarni baholashga imkon beradi. Ko'p marta takrorlash, tahlil qilishda ong osti va mushak xotirasida mushak harakatlarini yumshatish bilan bog'liq zarur bo'lgan harakatlarini mustahkamlashga qaratilgan. Ushbu omil yuqori tezlikda, sport va mudofaa otishlariga tayyorgarlik ko'rishda muhim ahamiyat kasb etadi.

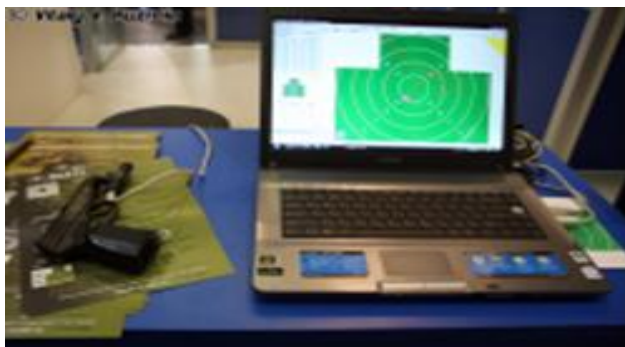
So'nggi yigirma yil ichida o'q otish bo'yicha axborot texnologiyalari bozorida turli xil trenajyor komplekslarining va shakllari paydo bo'ladi boshladi, ularni shartli ravishda turli xil elektron nishonlar tizimiga va ular uchun

sensorlarga bo'lish mumkin, 2D va 3D formatdagi tasvirlarni proyeksiyalash tizimi, virtual tizimli, trenajyorlar hozirgi kunda odamzot uchun xizmat qila boshladi.

Trenajyorlar va trenajyor dasturlari har doim sog'lom raqobat bosimi ostida doimo rivojlanib boradi.

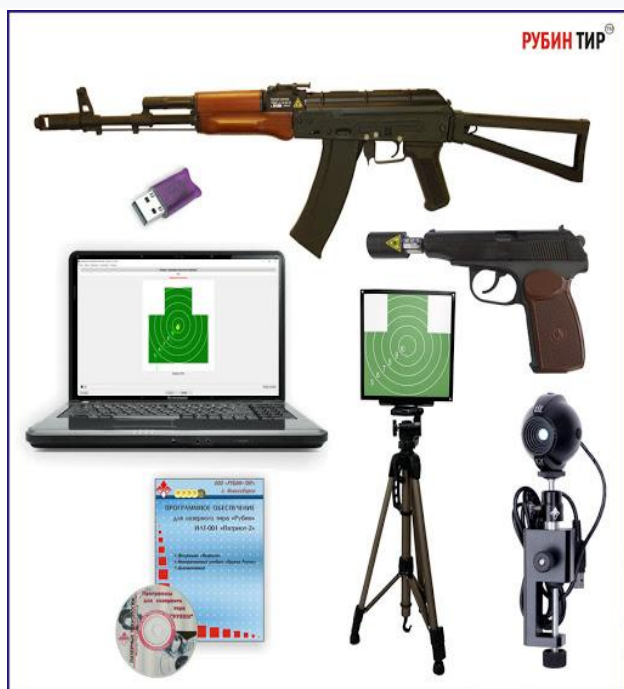
Hozirgi kunda shunday eng taniqli va ijobiy tomondan isbotlangan trenajyorlar orasida "SATT" va "RUBIN" trenajyorlarini aytolaemiz.

"SATT" - har xil turdagi qurollardan o'q otishni o'rgatish uchun mo'ljallangan, 5 metrdan 1000 metrgacha bo'lgan masofada o'q otishni taqlid qilishga imkon beruvchi o'q otish trenajyori. "SATT" otishni o'rganish asoslari va qoidalarini asoslangan holda, nishonga olish trayektoriyasi ko'rinishida nishonga olish nuqtasini ro'yxatdan o'tkazish va harakatlanishning juda yuqori aniqligi bilan ushlaydi. Nishon va teshikning koordinatalari haqidagi barcha ma'lumotlarni, keyinchalik tahlil qilish uchun kompyuter xotirasida saqlanadi. Shunday qilib, o'q otish paytida va o'q otish vaqtida yo'l qo'ygan xatolarini oshkor qila olganda, teskari ta'sir paydo bo'ladi.

"Rubin" trenajyori otishni o'rganish pozitsiyasini o'zgartirib, joyidan ham, dinamikadan ham "otish" imkonini beradi, shuningdek, bir vaqtning o'zida bir nechta tinglovchilarni tayyorlash hamda natijalarni monitorida aks ettirish va natijasi haqida tovushli ma'lumotlar beradi. O'q otishni umumiy natijasini avtomatik ravishda hisoblash uchun qulayliklar mavjud.

Yuqoridagi trenajyorlardan qoida tariqasida dastlabki o'rganish ko'nikmalarini o'rgatish uchun foydalaniladi.

SATT firmasi hozirgi kunda nishonga o'ta aniq zarbani turli xil o'zgarishlarda trenajyorlarni yaratish ustida ish olib bormoqda.

Keyinchalik texnologiya bozorida paydo bo'lgan "RUBIN" firmasi va "RADAR", "MAKOP", "ARKADA" va boshqa firmalar 2D va 3D formatdagi, shu jumladan ko'p ekranli tasvirlarni proyeksiyalash tizimlarini ishlab chiqish ustida ishlamoqdalar. Hozirgi vaqtda bu interaktiv tortishish galereyalari bo'lib, ular tasvirni sensorli panelga aks ettiradi, ya'niekrandagi har qanday videoklipni ijro etish imkoniga ega.

Otish masofasini boshqarish dasturi zarbaga tegishli reaksiyasini namoyish etadi: nishondagi teshik, dushman qulashi,

portlashlar, obyektlarni yo'q qilish va h.k. Otish harbiy yoki xizmat qurollaridan amalga oshiriladi.

Shunday qilib, o'q otish paytida tinglovchi har bir o'qning aniqligi, harakatlarining aniqligi va tezligiga qarab darhol o'zgarib turadigan faol harakatlar ishtirokchisiga aylanadi.

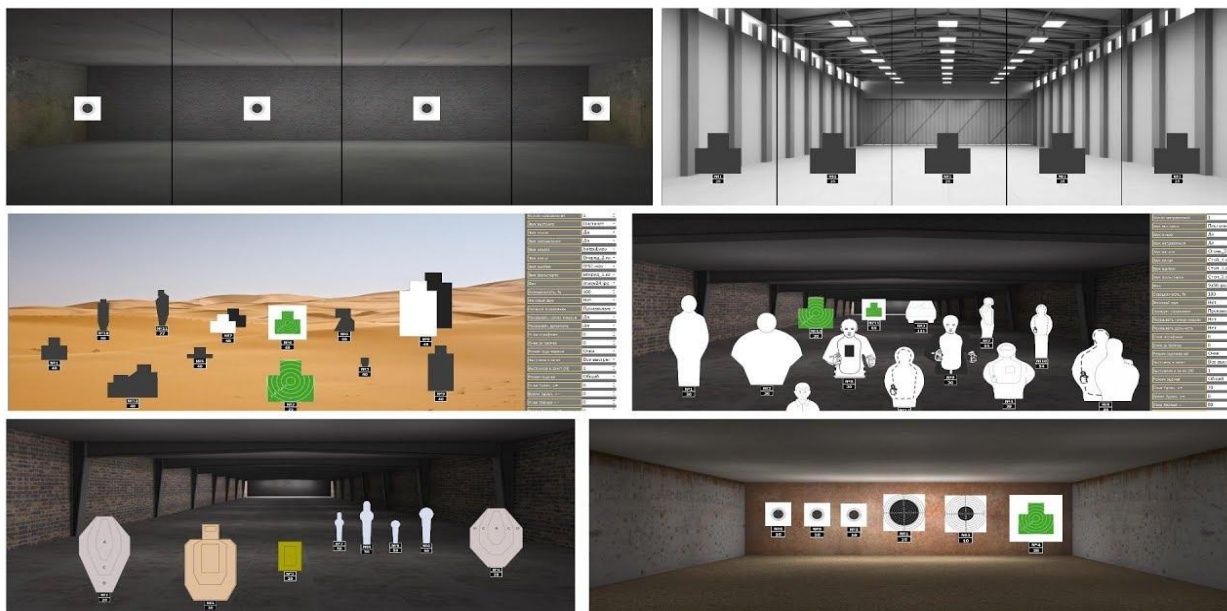

1978

Ushbu tizimlardan o'quv jarayonida foydalanish malakali harbiy hizmatchilar tayyorlashning yakuniy maqsadiga erishishga imkon beradi – xizmat qurolidan foydalanishda professional ko'nikmalarni shakllantirish, amaliy harakatlarni real sharoitlarga yaqin sharoitlarda o'tkazish

qobiliyati va qobiliyati, bunda nafaqat maqsadli maydonni aniq mag‘lub etish, balki tezkor vaziyat o‘zgariganda, qonun doirasida harakat qilish.

Ushbu sohadagi so‘nggi o‘zgarishlar atrof-muhitni uch o‘lchovli loyihalashtiradigan interaktiv 3D tortishish galereyalari. "Kelajakning o‘q otish galereyasi" deb nomlangan voqea haqiqiy syujetni tanlashga imkon beradi, masalan, terrorchilarga qarshi kurash, garovga olinganlarni ozod qilish, jinoiy guruhni ta‘qib qilish, sodir bo‘layotgan voqealarning to‘liq haqiqati tuyg‘usini yaratadi, nafaqat tasvirni, balki xarakterli tovushlarni ham takrorlaydi.

Vaziyatning realizmi otishchining psixologik holatiga ta‘sir qiladi, otish vazifalarni bajarish paytida bunday vaziyatda paydo bo‘lishi mumkin bo‘lgan hissiy reaksiyani keltirib chiqaradi. Odatda, fitna natijasi oldindan belgilanmagan va butunlay xodimning harakatlariga bog‘liq.

Yaqin kelajakda hodisaning haqiqiy rasmini yaratadigan va organizmning barcha tizimlarini to‘playdigan istiqbolli ishlanmalar, tizimlar va komplekslar sinovdan o‘tkazilmoqda. Ekranlarni yo‘q qilish va faqatgina retinaga tasvirni aks ettiradigan interaktiv uskunalar o‘rnatilgan dubulg‘alardan foydalanish taklif etiladi.

Ushbu yo‘nalishlardan birida "Lazertag" kompaniyasi rivojlanmoqda. "Lazertag" - bu insonlar uchun zararsiz bo‘lgan infraqizil nurlari yordamida datchiklarga urilgan qurollar yordamida harbiy harakatlarning ko‘payishi, bu turli hududlarda ko‘plab senariylarni namoyish etishga imkon beradi.

"Lazertag" uskunasi qurolning haqiqiy o'Ichamlari misolida ishlab chiqarilgan, yuqori yuklarga bardosh bera oladi, harorat +35 dan -35 ° gacha.

Uskunaning mutlaqo har bir modeli baland va sifatli ovoz effektlarini takrorlaydi: tortishish, qayta yuklash, jarohatlar va boshqa tovushlar. Har bir ishtirokchiga quyidagi elementlarni o'z ichiga olgan uskunalar beriladi:

4-5 ta o'rnatilgan sensorli dubulg'a;

360 ° lezyon burchagi bo'lgan 6 datchikli yelek;

lazerli ko'rish va infraqizil emitentli avtomat;

"o'ldirilgan" dushmanning quroli. Uskunalar eng kichik detallarda o'q-dorilar va haqiqiy qurollarning asl tartibini namoyish etadi.

Xulosa qilib aytganda, bu yangi texnologiyalarni kadrlar tayyorlash tizimiga tadbiiq etish va natijada o'quv jarayonining uslubiy darajasini oshirish uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi. Bunday texnologiyalarni xarbiy hizmatchilarni tayyorlashda keng qo'llanilishi harbiy hizmatchilar tomonidan jangovar to'qnashuvning taktik va texnik elementlarini yanada samarali o'zlashtirishni ta'minlash, ustuvor maqsadlarni bir zumda aniqlash, stresli vaziyatda qurol va olovdan foydalanish qonuniyligini baholash ko'nikmalarini shakllantirishga imkon beradi, bu, albatta, harbiy hizmatchilarning samaradorligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar va internet saytlar.

1. (<https://iz.ru/1593016/2023-10-21/tcaxhal-nanesla-otvetnye-udary-po-obektam-khezbolly>).

2. (<https://iz.ru/1592227/2023-10-19/minzdrav-palestiny-zaiavil-o-3859-pogibshikh-s-nachala-eskalatci>).

3. http://www.shooting-ua.com/books/book_111.2.htm.

4. Национальной правовой Интернет-портал Российской Федерации [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://military.pravda.ru/1687328-armiya>. – Дата обращения: 24.06.2022.

